

Arcadie dragoste de viață. Interpreta Măsei, Julieta Mărculescu, nu a izbutit să scoată la iveală bogăția sufletească a personajului și cu atât mai puțin să creeze iluzia că ar fi capabilă să-l transforme pe Arcadie.

Personaj central, Andrei Averin este caracterizat printr-o minunată structură umană, în care cinstea și sinceritatea sînt trăsăturile de bază. Stingăciile adolescenței, teribilismul, umorul sănătos, vioiciunea îi dau lui Andriușa un farmec deosebit. Teodor Buzea a fost aproape de personaj, deși liniar în realizare. În loc să pătrundă complexitatea de caracter a eroului, T. Buzea a fost preocupat în primul rînd să se „adolescentizeze” printr-o voce de cap, deseori supărătoare. El a dovedit totuși unele calități actricești, mai ales în scena finală, realizată cu multă sensibilitate. Atunci, de ce a fost nevoie să îngroașe rolul, dîndu-i accente burlești?

Între realizările izbutite se poate socoti aceea a lui Cornel Girbea în Arcadie. Cu o remarcabilă economie de mijloace, interpretul a redat zbuciumul interior al actorului chinuit de îndoieli, dar pasionat de meserie. Dacă Andrei sau Alexei n-au reușit din primul moment să ajungă acolo unde sperau, faptul e mai puțin grav. Sînt tineri și au timp să hotărască sau să-și schimbe planurile. Dar Arcadie e la o răscruce a vieții. Va renunța sau nu la profesunea pe care o iubește și căreia i-a dăruit cei mai frumoși ani? Asemenea gînduri presupun zbucium și frămîntări. Iar dragostea, care îi redă echilibrul și-i rezolvă viața, trebuie să fie caldă, puternică. Trecînd prin această complexitate de nuanțe, destul de dificile, interpretul le-a colorat discret, în pastel.

Colectivul de tineri a fost ajutat de doi actori cu experiență: Maud Mary (Mama) și Costel Rădulescu (Averin). Ambii au adus o contribuție prețioasă la realizarea spectacolului. Decorul lui Erwin Kuttler, realizat în culori calde, construit ingenios, întregește în mod fericit atmosfera piesei.

Spectacolul, pornit de la premise interesante, se promitea avîntat și tineresc. Dar în dorința de a dobîndi cu orice preț succesul, unii interpreți au pierdut autocontrolul. Rezonanța replicii de comedie se controlează mai ușor, pentru că ecoul sălii e permanent. Dar, în același timp, și primejdia accentelor deplasate este constantă. Actorul care știe pînă unde poate întinde coarda pentru a face să răsune hohotul sau unda suavă a risului reținut, acela știe să interpreteze o comedie. Cazurile sînt rare, dar cei care se intitulează „actori de comedie” sînt mulți. De aceea există, poate, numeroase spectacole de comedie în care prostul gust este flagrant. Și același lucru s-a întîmplat cu spectacolul Teatrului din Sibiu. Replica a sunat fals, pierzîndu-și rotunjimea și naturalitatea. Risul, aplauzele trebuiau cucerite prin indiferent ce mijloace. Actorii au început să se supraliciteze. Așa s-a făcut că un spectacol început bine s-a terminat prost.

Pentru Teatrul din Sibiu spectacolul a fost o experiență folositoare, nu prea agreabilă, dar plină de învățămînte. Pentru că arta spectacolului care înfățișează adevărul vieții presupune sinceritate. Iar falsul succes și aplauzele nu pot ascunde lipsa de calitate.

Mihai CRIȘAN

Circumstanțele turneului

Teatrul de Stat Birlad: O întîmplare cu haz de Carlo Goldoni

Un lung turneu impune ansamblului respectiv o dublă încercare: fizică și artistică, dintre care prima o condiționează pe cea de a doua (sau este o foarte plauzibil pretext pentru acordarea de circumstanțe atenuante).

După zile întregi de călătorie, jucînd în fiecare seară pe o altă scenă și în fața

altui public, improvizînd de multe ori o relativă montare scenică — decoruri, care nu se potrivesc proporțiilor scenei, lumini, care nu pot fi aranjate conform dorinței regizorului etc. — un spectacol suferă adesea în ce privește nivelul la care se desfășoară și lasă impresia unei improvi-

zații cel puțin în ce privește latura tehnică.

Din preliminariile spectacolului *O intimplare cu haz* al teatrului din Birlad (văzut de noi pe scena Teatrului Național din Cluj) am înțeles că o seamă din neajunsurile unui lung turneu se fac simțite și aci (decorurile abia au putut fi potrivite acestei scene cu o deschidere și o adincime mult mai mari decât cele pentru care fuseseră prevăzute).

O largă marjă de îngăduințe era deci necesară și am acordat-o în speranța că vom fi răsplătiți de interpretare.

Un curioso accidente, această comedie în proză, scrisă în 1755, este una din piesele în care Goldoni aduce în scenă un fapt în aparență banal — o dublă poveste de dragoste: între fiica unui negustor bogat și un ofițer francez sărac și pe deasupra prizonier și, în același timp, între subreta casei și servitorul acestui ofițer. Pe această temă simplă Goldoni ne înlesnește cunoașterea unei întregi lumi, adusă în fața noastră prin chipurile ei cele mai reprezentative, al căror contur este puternic și expresiv modelat.

Dar faptul pus la temelia acestei piese este adevărat. Ne-o spune însuși Goldoni în memoriile sale: „Această intimplare cu haz s-a petrecut aieva unui grăsan de negustor olandez”.

Așadar, Goldoni și-a extras observația din exemplul viu ce i se oferea și, dând personajelor forța pilduitoare a unei caracterizări meșteșugite, le-a făcut să devină tipice să illustreze lumea, obiceiurile și moravurile acelei societăți și acelei vremi. Acțiunea propriu-zisă e simplă, restrinsă și dacă nu s-ar fi petrecut aieva, am considera-o chiar neverosimilă, pină intr-atit de naivă este intimplarea. Dar faptele, ideile și felul acestor oameni de a înfățișa lucrurile contribuie de minune la conturarea epocii. Astfel prin câteva replici, uneori prin câteva cuvinte, Goldoni ne desenează cu precizie și plasticitate personajul. Îl vedem pe dată, îl recunoaștem, știm ce gîndește și cum gîndește.

Iată, de pildă, cit de simplu și de plastic ni-i prezintă Goldoni pe acești oameni, prin felul lor de a aborda problemele și

prin concepția lor: în primul rînd pe Filibert, tatăl Gianninei, negustorul gras despre care pomenește Goldoni. Propria lui fiică îi destăinuie vederile, vorbindu-i iubitului ei, locotenentul francez: „Un ofițer, care mai este pe deasupra și cel mai mic dintre frați, are la noi o soartă foarte nefericită. Chiar dacă tatăl meu ar înclina să îngăduie căsătoria noastră, și-ar atrage ocări îngrozitoare din partea rudelor, a prietenilor și chiar a țării”.

Dar, iată-l vorbind el însuși, dezvăluindu-și propriile-i concepții, atunci cînd pomenește cu dispreț și fals patriotism de proaspătul parvenit, Ricardo: „Și mă rog, cine este acest domn Ricardo, care scornește legi atit de aspre? La urma urmei, nu e altceva decât un speculant, ridicat din mocirlă și îmbogățit pe spinarea poporului, și-mi place să cred că nu cutează să se compare cu onorabili negustori ai Olandei. Pentru el este o cinste să-și mărite fata cu un ofițer, iar acesta ar fi cel mai bun plasament pentru banii lui murdari.”

Pentru Filibert căsătoria este o dublă afacere, de rang și de bani: „Zestrea pe care ți-o dau (i se adresează el Gianninei) te face demnă de cele mai de seamă partide din Olanda”.

Ricardo e mult mai direct în exprimarea concepției lui strimte, interesate, rapace: „Mă supără că trebuie să mă gîndesc la zestre... Dacă n-o să am încotro, o fac. Dar cu o condiție: fără zestre dacă se mărită după voia ei, cu o zestre frumoasă dacă se mărită după voia mea”. Și-apoi, mai departe ne arată care este tipul de om ce-l interesează pe el: „Dacă nu e bogat, prea puțin îi stimez noblețea și încă mai puțin meseria”.

Și acestor oameni atit de siguri pe ei, pe acțiunile lor, care cred întotdeauna că știu totul și întrevăd viitorul prin pinza de păianjen a prejudecății lor, pe care o consideră drept morală implacabilă, Goldoni le dezvăluie toată goliciunea lăuntrică, prostia, ridicolul.

El a observat îndeaproape, pină în cele mai tainice cute ale sufletului lor, dar nu i-a uniformizat, nu i-a redus la o manifestare stereotipă care i-ar sărăci tocmai de capacitatea lor de a cuprinde, de

Scenă din actul III

a reprezenta o lume mai largă, o clasă socială în care aceste tare trăiesc sub diferite măști. De aceea, cred că regizorul A. Cerbu nu a insistat îndeajuns asupra diferențierii acestor două personaje care folosesc astfel aproape aceeași gamă de joc, cu deosebirea poate că Ștefan Tivodaru (în Ricardo) șarjează mai mult și caricaturizează mai brutal, folosind mijloace exterioare, schematice, decît Bebe Banu (în Filibert).

În fața lor și ca o contrapondere se află, după părerea noastră, subreta care este (respectînd bineînțeles proporțiile) din aceeași plămădă cu Figaro al lui Beaumarchais. Ea aduce în piesă înțelepciunea și bunul simț al omului simplu, neîntinat și, în același timp, dirz, sigur pe el și pe acțiunile lui, conștient de urîtenia morală a stăpînilor. Acest rol nu și-a găsit însă în Mimi Crețulescu o interpretă pe măsura valorii lui. Actrița a încercat să fie subreta vicioasă, plină de duh, dar nu a izbutit să aibă acea spontaneitate și prezență scenică atît de categoric dominantă, încît cei doi burghezi să ne apară pe un pîn moral inferior ei. Și, mai ales, neaprofundînd semnificațiile rolului și rămîind la suprafață, interpreta s-a mulțumit cu efecte facile, crezînd, probabil, că dacă întimplarea e cu haz, subreta este aceea

care-l stîrnește și nimic mai mult — toate sensurile mai adînci ale rolului ei urmînd să fie subînțelese de către spectator.

Îi aducem prin aceasta o vină și ei și regizorului A. Cerbu, care altfel, a urmărit să dea spectacolului pe care l-a pus în scenă omogenitatea strict necesară, să creeze atmosfera și să dea linia mare, stilul piesei, ceea ce i-a reușit în bună măsură; dar care a neglijat o seamă de amănunte și mai ales probleme de mișcare în scenă.

În rolul lui Filibert, Bebe Banu nu a fost ceea ce trebuia să fie acest personaj. În primul rînd, a folosit mijloace simpliste de expresie, urmărind cu orice preț să dea contur comic personajului său, în orice situație s-a aflat; nu și-a dat însă seama că sacrifică profunzimea, că neglijează caracterul rolului interpretat. Tentat prea mult de aplauze la scenă deschisă, și-a jucat rolul numai pe gama bufă și aproape tot timpul la rampă, obligîndu-și partenerii la o mișcare stingheră și stîngace pe scenă.

Tînărul George Tomescu a conceput corect și grațios rolul locotenentului francez, dar ceea ce-i lipsește acestui actor este forța interpretativă, capacitatea de a adînci structura personajului pînă în cele mai ascunse trăsături. Actorul trebuie să-și biruie timiditatea care se face simțită, iar

pe alocuri se transformă în bravadă. Maria Tivodaru a creat o Constanță care ar fi meritat o mai complexă întruchipare decât cea mască amară, care se păstrează ca atare, permanent, chiar și în momentele de destindere.

Tamara Buciuceanu, de la Teatrul Giulești, a adus în acest spectacol o contribuție însemnată prin vivacitatea, grația și vioiciunea ei, dând rolului o strălucire pe

care, trebuie s-o recunoaștem, ceilalți protagoniști, cu roluri nu mai puțin inezstrate de autor, nu au izbutit s-o dobândească.

Spectacolul *O întâmplare cu haz* se desfășoară în decorul subtil stilizat al pictorului Briss, care a știut, cu valoroase mijloace de sugestie plastică, să adopte o linie și o concepție în măsură să creeze relevant atmosfera specifică, fără să devină, în același timp, o prezență în sine.

Mircea ALEXANDRESCU

Incet dar sigur

Teatrul de Stat Turda : *Oaspeți nepoștiți* de Miloslav Stehlik

Publicul nostru cunoaște numele dramaturgului ceh contemporan, Miloslav Stehlik. Dramatizările sale după opera marelui Makarenko (*Viață nouă* și *Steaguri pe turnuri*) s-au bucurat în anii din urmă de o generoasă ospitalitate în repertoriile teatrelor noastre. În cadrul concursului tinerilor actori, Teatrul de Stat din Turda ne completează cunoștințele pe care le avem despre activitatea prodigioasă a acestui dramaturg, prin prezentarea în premieră pe țară a unei... comedii, de astă dată originală. Am spus cu oarecare ezitare „comedii” pentru că de fapt piesa *Oaspeți nepoștiți* (în original *Selske Lasky*, adică „dragoste la țară”) conține elemente teatrale foarte eterogene. Începe cu o dramă socială (o familie de chiaburi coclește o nebuloasă sete de răzbunare), continuă ca una polițistă (doi escroci evadați dintr-o închisoare oarecare se introduc în casă dându-se drept teroriști parașutați), se transformă pe parcurs într-o delicioasă și plină de haz farsă sentimentală, pentru ca în clipa cînd forțele se limpezesc, cînd totul pare a fi pe calea cea mai bună spre a se realiza sfîrșitul fericit, eroina pozitivă, Anicika, servitoarea chiaburului, cade în mod stupid răpusă de glonțul vrăjmaș al unui adevărat terorist. În ultima clipă a spectacolului, această — după a noastră părere — absolut inutilă crimă șterge brutal atmosfera voioasă, plină de umor și bun simț ce s-a închegat pe parcursul celor patru acte. Recunoaștem că pentru un autor care s-a ocupat atît de îndelungat cu pedagogia, tentația de a-și termina piesa așa cum se termină o lecție (iată,

așadar, morala : „dușmanul pîndește, să fim vigilenți”) poate să fie puternică și hotărîtoare. Pentru noi însă acest deznodămînt ne apare forțat. Forțat și din punct de vedere teatral și din cel psihologic și — mai mult decît atît — ni se pare inutil. Fiorul moral s-a cristalizat pe parcurs: publicul a ris, a optat, a înțeles. Brutala transpunere a unei farse rurale în patosul tragic al morții rupe unitatea atmosferei, provoacă derută afectivă, anihilează în mod paradoxal tocmai acea concluzie morală pe care autorul ar vrea s-o întărească prin jertfirea bieteii fete. Insist asupra acestui amănunt, pentru a explica o parte din greutățile cu care au trebuit să lupte tinerii regizori ai acestui spectacol (Rodica G. Radu și Avram Besoiu). Planurile fiind multiple, au fost siliți să procedeze destul de eclectic. Textul îi obliga spre comedie, fundalul social spre dramă, deznodămîntul spre tragedie. Primele două planuri au fost fericit sudate : *Oaspeți nepoștiți* e o comedie „poporană” (gen literar foarte răspîndit în Europa de mijloc, la noi, din păcate, necultivat îndeajuns), în care o veche formulă de farsă țărănească primește o nouă fundamentare și un nou conținut. Regizorii au păstrat și tonul și cadența de comedie, au subliniat fără ostentație elementele grave, și s-au strecurat destul de abil printre asperitățile didactice ale textului. Sfîrșitul însă nu l-au putut salva deși interpreta rolului Anicikăi (Rodica Radu) a făcut tot ce i-a stat în putință spre a justifica — și logic și artistic — crima finală.

Mărturisim că avem o apriorică rezervă